

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ദ്വിതീയസ്കന്ധേ പഞ്ചമോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ദ്വിതീയസ്കന്ധേ പഞ്ചമോഽധ്യായഃ ॥

നാരദ ഉവാച

ദേവദേവ നമസ്തേസ്തു ഭൂതഭാവന പൂർവജ |
തദ് വിജാനീഹി യജ്ഞാന്നമാത്മതത്ത്വനിദർശനം || 1 ||

യദ്രൂപം യദധിഷ്ഠാനം യതഃ സൃഷ്ടമിദം പ്രഭോ |
യത്സംസ്ഥം യത്പരം യച്ച തത്ത്വതത്ത്വം വദ തത്ത്വതഃ || 2 ||

സർവം ഹ്യേതദ് ഭവാൻ വേദ ഭൂതഭവ്യഭവത്പ്രഭുഃ |
കരാമലകവദ് വിശ്വം വിജ്ഞാനാവസിതം തവ || 3 ||

യദ്വിജ്ഞാനോ യദാധാരോ യത്പരസ്ത്വം യദാത്മകഃ |
ഏകഃ സൃജസി ഭൂതാനി ഭൂതൈരേവാത്മമായയാ || 4 ||

ആത്മൻ ഭാവയസേ താനി ന പരാഭാവയൻ സ്വയം |
ആത്മശക്തിമവഷ്ടഭ്യ ഊർണനാഭിരിവാക്സമഃ || 5 ||

നാഹം വേദ പരം ഹൃസ്ഥിന്നാപരം ന സമം വിഭോ |
നാമരുപഗുണൈർഭാവ്യം സദസത് കിഞ്ചിദന്യതഃ || 6 ||

സ ഭവാനചരദ് ഘോരം യത് തപഃ സുസമാഹിതഃ |
തേന ഖേദയസേ നസ്ത്വം പരാശങ്കാം പ്രയച്ഛസി || 7 ||

ഏതൻമേ പൃച്ഛതഃ സർവം സർവജ്ഞ സകലേശ്വര |
വിജാനീഹി യഥൈവേദമഹം ബുദ്ധ്യന്നുശാസിതഃ || 8 ||

ബ്രഹ്മോവാച

സമൃക് കാരുണികന്ധേദം വത്സ തേ വിചികിത്സിതം |
യദഹം ചോദിതഃ സൗമ്യ ഭഗവദ്വീര്യദർശനേ || 9 ||

നാനൃതം തവ തച്ചാപി യഥാ മാം പ്രബ്രവീഷി ഭോഃ |
അവിജ്ഞായ പരം മത്ത ഏതാവത്തും യതോ ഹി മേ || 10 ||

യേന സ്വരോചിഷാ വിശ്വം രോചിതം രോചയാമൃഹം |
യഥാർക്കോഗ്നിർയഥാ സോമോ യഥർക്ഷഗ്രഹതാരകാഃ || 11 ||

തസ്മൈ നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ ധീമഹി |
യൻമായയാ ദുർജയയാ മാം ബ്രുവന്തി ജഗദ്ഗുരും || 12 ||

വിലജ്ജമാനയാ യസ്യ സ്ഥാതുരീക്ഷാപഥേമുതാ |
വിമോഹിതാ വികത്ഥന്തേ മമാഹമിതി ദുർധിയഃ || 13 ||

ദ്രവ്യം കർമ്മ ച കാലശ്ച

സ്വഭാവോ ജീവ ഏവ ച |

വാസുദേവാത്പരോ ബ്രഹ്മൻ -

ന ചാൻയോദ്ഗ്മോദ്ഗ്സ്തി തത്ത്വതഃ || 14 ||

നാരായണപരാ വേദാ ദേവാ നാരായണാംഗജാഃ |
നാരായണപരാ ലോകാ നാരായണപരാ മഖാഃ || 15 ||

നാരായണപരോ യോഗോ നാരായണപരം തപഃ |
നാരായണപരം ജ്ഞാനം നാരായണപരാ ഗതിഃ || 16 ||

തസ്യാപി ഭുഷ്ടുരീശസ്യ കൂടസ്ഥസ്യാഖിലാത്മനഃ |
സൃജ്യം സൃജാമി സൃഷ്ടോഹമീക്ഷയൈവാഭിചോദിതഃ || 17 ||

സത്തത്വം രജസ്തമ ഇതി നിർഗുണസ്യ ഗുണാസ്ത്രയഃ |
സ്ഥിതിസർഗനിരോധേഷു ഗൃഹീതാ മായയാ വിഭോഃ || 18 ||

കാർയകാരണകർതുത്വേ ദ്രവ്യജ്ഞാനക്രിയാശ്രയാഃ |
ബധ്നന്തി നിത്യദാ മുക്തം മായിനം പുരുഷം ഗുണാഃ || 19 ||

സ ഏഷ ഭഗവാൻ ലിംഗൈസ്ത്രിഭിരേഭിരധോക്ഷജഃ |
സ്വലക്ഷിതഗതിർബ്രഹ്മൻ സർവേഷാം മമ ചേശ്വരഃ || 20 ||

കാലം കർമ്മ സ്വഭാവം ച മായേശോ മായയാ സ്വയാ |
ആത്മൻ യദൃച്ഛയാ പ്രാപ്തം വിബുഭുഷുരുപാദഭേ || 21 ||

കാലാദ് ഗുണവൃതികരഃ പരിണാമഃ സ്വഭാവതഃ |
കർമ്മണോ ജൻമ മഹതഃ പുരുഷാധിഷ്ഠിതാദഭൂത് || 22 ||

മഹതസ്തു വികുർവാണാദ്രജഃസത്തത്വാപബ്ധംഹിതാത് |
തമഃപ്രധാനസ്ത്വഭവദ് ദ്രവ്യജ്ഞാനക്രിയാത്മകഃ || 23 ||

സോഹങ്കാര ഇതി പ്രോക്തോ വികുർവൻ സമഭൂത്തിയാ |
വൈകാരികസ്തൈജസശ്ച താമസശ്ചേതി യദ്ഭിദാ |
ദ്രവ്യശക്തിഃ ക്രിയാശക്തിർജ്ഞാനശക്തിരിതി പ്രഭോ || 24 ||

താമസാദപി ഭൂതാദേർവികുർവാണാദഭൂന്നഭഃ |
തസ്യ മാത്രാ ഗുണഃ ശബ്ദോ ലിംഗം യദ് ഭുഷ്ടദ്യശൃയോഃ || 25 ||

നഭസോഥി വികുർവാണാദഭൂത് സ്പർശഗുണോന്മീലഃ |
പരാൻവയാച്ഛബ്ദവാംശ്ച പ്രാണ ഓജഃ സഹോ ബലം || 26 ||

വായോരപി വികുർവാണാത് കാലകർമസ്വഭാവതഃ |
ഉദപദ്യത തേജോ വൈ രൂപവത് സ്പർശശബ്ദവത് || 27 ||

തേജസസ്തു വികുർവാണാദാസീദംഭോ രസാത്മകം |
രൂപവത് സ്പർശവച്ചാംഭോ ഘോഷവച്ച പരാൻവയാത് || 28 ||

വിശേഷസ്തു വികുർവാണാദംഭസോ ഗന്ധവാനഭൂത് |
പരാൻവയാദ് രസസ്പർശശബ്ദരൂപഗുണാൻവിതഃ || 29 ||

വൈകാരികാൻമനോ ജ്ഞേതേ ദേവാ വൈകാരികാ ദശ |
ദിഗ്യാതാർകപ്രചേതോശ്ചിവഹ്നീന്ദ്രോപേന്ദ്രമിത്രകാഃ || 30 ||

തൈജസാത് തു വികുർവാണാ -
ദിന്ദ്രിയാണി ദശാഭവൻ |
ജ്ഞാനശക്തിഃ ക്രിയാശക്തി -
ർബുദ്ധിഃ പ്രാണശ്ച തൈജസൗ |
ശ്രോത്രം ത്വഗ്സ്പ്രാണദ്യുഗ്ജിഹ്വാ -
വാഗ്ദോർമേന്ദ്രാംഘ്രിപായവഃ || 31 ||

യദൈത്യേസംഗതാ ഭാവാ ഭൂതേന്ദ്രിയമനോഗുണാഃ |
യദായതനനിർമാണേ ന ശേകുർബ്രഹ്മവിത്തമം || 32 ||

തദാ സംഹത്യ ചാൻയോൻയം ഭഗവച്ഛക്തിചോദിതാഃ |
സദസത്തമുപാദായ ചോദയം സസൃജുർഹൃദഃ || 33 ||

വർഷപൂഗസഹസ്രാന്തേ തദണ്ഡമുദകേശയം |
കാലകർമസ്വഭാവസ്ഥാ ജീവോജീവമജീവയത് || 34 ||

സ ഏവ പുരുഷസ്തസ്മാദണ്ഡം നിർഭിദ്യ നിർഗതഃ |
സഹസ്രോർവംഘ്രിബാഹ്വക്ഷഃ സഹസ്രാനനശീർഷവാൻ || 35 ||

യസ്യേഹാവയവൈർലോകാൻ കൽപയന്തി മനീഷിണഃ |
കട്യാദിഭിരധഃ സപ്ത സപ്തോർധ്വം ജഘനാദിഭിഃ || 36 ||

പുരുഷസ്യ മുഖം ബ്രഹ്മ ക്ഷത്രമേതസ്യ ബാഹവഃ |
ഊർവ്വാർവൈശ്വോ ഭഗവതഃ പദ്ഭ്യാം ശുഭ്രോദ്ഭ്യജായത || 37 ||

ഭൂർലോകഃ കൽപിതഃ പദ്ഭ്യാം ഭൂവർലോകോന്യസ്യ നാഭിതഃ |
ഹൃദാ സ്വർലോക ഉരസാ മഹർലോകോ മഹാത്മനഃ || 38 ||

ഗ്രീവായാം ജനലോകശ്ച തപോലോകഃ സ്തനദ്വയാത് |
മൂർധഭിഃ സത്യലോകസ്തു ബ്രഹ്മലോകഃ സനാതനഃ || 39 ||

തത്കട്യാം ചാതലം ക്ലപ്തമൂരുഭ്യാം വിതലം വിഭോഃ |
ജാനുഭ്യാം സുതലം ശുദ്ധം ജഘ്വാഭ്യാം തു തലാതലം || 40 ||

മഹാതലം തു ഗുൽഫാഭ്യാം പ്രപദാഭ്യാം രസാതലം |
പാതാലം പാദതലത ഇതി ലോകമയഃ പൂമാൻ || 41 ||

ഭൂർലോകഃ കൽപിതഃ പദ്ഭ്യാം
ഭൂവർലോകോന്യസ്യ നാഭിതഃ |
സ്വർലോകഃ കൽപിതോ മൂർധ്വനാ
ഇതി വാ ലോകകൽപനാ || 42 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
ദ്വിതീയസ്കന്ധേ പഞ്ചമോദ്യായഃ ||